

[0212] GENEALOGYSKE SPEURTOCHT YN HYNLJIPPEN

Inkelde jierren lyn djippe Dr. H.T.J. Miedema op de P.B. yn Ljouwert in bondel hynljipper ferskes op (yn 241 hs.); in fynst dy't foar ús b.n. fan belang wie om syn rispinge oan 18de iusk. It giet om de folgjende stikken:

1. twa kopyen fan it *Jornaal van en slimme togte der us kok en ik hieben op en vooarjier nei Meemlik tio*. Fan dat Jornaal wie in kopy fan Wassenbergh as [1729A] opnommen yn ús samling 18de iusk (Estrik XX, s. 148-153); op Wassenbergh syn Vorlage stie "voor aan, en achter aan" : *Sierd Pitters ANNO 1787 Hindeloopen*. Fan de twa nij founne eksimplaren is it ôfskrift fan J.H. Halbertsma langer as W. syn kopy, it oare koarter; dy koartere versy hat it ûnderskrift: *Geschreven van Heije Tietesz Puit Voor sitj Wouters Dogters*.

2. In (troch J.H.) op 1729 datearre *Rijm in de taal van Hindelopen opgesteld door Sied Heies toen hij in Gotland was als stuurman op een fluit-schip*. (Least wier 'k ien Gotlan bie in presten ...). It is "ter eere mekke foar Ealle Dirks".

3. *En Hinlepper morke saaing hij ken songd worde op de wiese Gosen dij schind haaig vorheeven*. (Der wieren ies leaeave vaaonen ...). Der stiet ûnder: *Sied Heyes Put*, skreaun yn reade inket krekt as de datearring fan it foarige fers.

4. *Een fluitschip lag onder de kraan om er een nieuwe mast intezetten; De vrouw van de stuurman stond op de stuurplecht te wasschen; Een jongetje van 10 Jaar kajuitwachter brandde zich aan kokend water; Was genaamd Rinwert Tjeeds. (Wa ken tjen t ongelok ooit iin de kunst ontronne ...).* Yn in ûnderskrift wurdt ús forteld, dat Rinwer letter "fluitschipper" wurden is, "heeft een meisje gevrijd, maar in 1748 verloor hij zijn schip bij Nerva waar hij op land tusschen de bomen vloog en tevens zyn meisje. Gek geworden. huis in brand gestoken. naar Ostinje". De dichter-stjûrman hat it oer syn eigen jonkje (of famke) as "uus Heie". Nr. 2, 3 en 4 binne (ôf)skreaun fan J. Halbertsma.

De gedichten binne allegearre yn de ik-foarm skreaun en, op de "morkesaaing" nei, forhalen oer hwat de dichter op syn reizen bilibbe hat. De persoanen dy't deryn foarkomme, sille nei alle gedachten wol echt bistien hawwe.

Wy ha bisocht om mei help fan de hylper doop-, trou- en proklamaesjeboeken de fersen mei har skriuwers, oerskriuwers en de dêryn foarkommende persoanen thús to bringen, om sadwaende hwat in idé to krijen oer tiid en formidden fan ontstean en fuortbistean fan de stikken. Dat is ús foar in part wol aerlich slagge. As oaren oer mear gegevens biskikke of de biskikking krije mochten, dan soene wy dy ek wol graech witte wolle. Faeks dat dit artikeltsje in oanlieding foarmje kin ta sa'n útwikseling fan materiaal.

De iennichste auteur dy't by namme neamd wurdt, is *Sied Heyes (Put)*. De by- of efternamme *Put* binne wy yn de boeken net tsjinkommen, ek net yn it register fan famyljenammen fan 1811. Us Sied Heyes sil wol deselde wêze, dy't neffens it trouboek fan de herfoarme tsjerke op 1 desimber 1731 troud is mei An Jotjes. Op 3 sept. 1732 wurdt syn âldste soan Heye doopt, en 20 aug. 1746 fine wy yn it doopboek foar it lêst in soan fan him: Kornelis. Sied Heyes is grif foar 1709 berne; fan dat jier ôf binne de doopboeken biwarre, en ik ha syn namme yn de boeken net fine kinnen. Ek syn stjerdatum is my net bikend. Neffens de ynljochtingen fan ús hânskriften soe Sied Heyes de skriuwer west ha fan ús nûmers 2 en 3.

Heije Tietesz Puit sil wol famylje (in omkesizzer?) fan *Sied Heyes Put* wêze; *Put* en *Puit* binne grif staverings- of byneed útspraekfarianten fan deselde namme, (ek *Puit* haw ik net yn de boeken weromfoun). De namme *Heye* komt to faek foar om der in soad konklúzjes út to lûken, mar bisterket hjir dochs wol ús ûnderstelling. Neffens de tsjerkeboeken trout op 13 febr. 1724 Tiete Heyes mei Maaike Pieters en op 8 july 1725 wurdt syn âldste soan *Heye* doopt. Dat sil wol de *Heye Tietes Puit* wêze dy't it Jornaal skreaun hat foar *Sitj Wouters Dogters*. Of leaver: *oerskreaun*, hwant as hy yn 1725 berne is, kin hy onmooglik yn 1729 sels al sa'n reis bilibbe en biskreaun hawwe!

Ek *Sitj Wouters Dogters* binne yn de tsjerkeboeken to finen. 14 maeije 1724 wurdt doopt: *Sytj*, dochter fan Wouter Abels (dy't op 20 okt. 1720 troud wie mei Aag Heyes). Dy *Sytj Wouters* trout op 22 juny 1748 mei *Jan Rommerts*, "Schoolmr. dezer Stede", en fan Jan Rommerts binne yn it doopboek de neikommende bern to finen: *Jeltje* (23 april 1749), *Aalk* (19 feb. 1751), *Rommert* (17 nov. 1752), *Albert* (21 des. 1753), *Trijntje* (25 feb. 1756), *Aag* (11 okt. 1758), *Heye* (15 okt. 1762) en *Wouter* (23 okt. 1765). Rommert, Albert en Wouter binne soannen, de oare fiif dochters.

De "Schoolmeester" fan Hynljippen Jan Rommerts kin net deselde wêze

as de Jan Rommerts út de makkumer rounte dêr't Dirk Lenige by hearde. De makkumer Jan Rommerts fierde op de 29ste fan slachtmoanne 1777 syn 32ste jierdei (sjoch D. Lenige, *Op dy twaa- in trietigste vorjerdei vin Jan Rommerts de 29 vin Slagtmonne int jier 1777*, yn: J.H. Brouwer, *De fryske fersen fan Durk Lenige en oare Makkumers*, s. 88); dy moat dus berne wêze yn 1745. Mar de hylper Jan Rommerts trout al yn 1748!

De namme op de kopy-Wassenbergh fan it Jornaal, *Sierd Pitters*, is leau'k ek wol thús to bringen. Op 16 desimber 1763 wurdt doopt : *Sierd, d'dogter van P: Pitters*, en 20 jann. 1793 trouwe Joost Alderts en Sierd Pijters; de 19de fan slachtmoanne 1810 is hja, 47 jier âld, forstoarn. Dit moat hast wol deselde wêze as de kopiïste of bisitster fan de kopy fan it Jornaal yn 1787.

Der is noch ien persoan dêr't ik - sydlings - hwat oer foun ha. Dat is *Rinwert Tjeeds*, dêr't it fers oer it "fluitschip" oer giet. Yn it proklamaesjeboek fan Hynljippen stiet, dat op 13 febr. 1713 troud binne : *Teerd Rinvers en Sijmpk Broers beide van Hindelopen*. Rinwert Tjeeds wurdt yn it fers "Tead siin eoldste fiint" neamd, en sjoen de namme fan de heit, hat it alle eigenskip, dat dit de âlden fan Rinwert Tjeeds binne. Rinwert sil dan wol berne wêze b.g. yn de tsien jier tusken 1713 en 1723, mar dêr haw ik neat konkreets oer fine kinnen. Us ûnderstelling soe hiel wol passe kinne by de datearring fan it ongelok, dêr't Rinwert skip en faem by forliest yn 1748, neffens in meidieling ûnderoan it fers. It fers sels soe b.g. tusken 1723 en 1733 spylje kinne, hwant Rinwert is dan tsien jier.

Wy meije der wol fan útgean, dat ús fjouwer fersen allegear yn deselde snuorje, yn de jierren om 1730 hinne, skreaun binne. Nûmer 1 en 2 binne, min ofte mear wis, datearre op 1729. Nûmer 4 sil ek wol om 1730 hinne steld wurde moatte op groun fan ús ûnderstellingen oer Rinwert Tjeeds, en as de morkesaaing fan Sied Heyes Put makke is, dan past dy hiel wol yn syn frijfeintetiid, dus foar des. 1731. Mar in twingend biwiis fan dy datearring is net to leverjen.

It ôfskrift fan it Jornaal troch Heye Tietesz Puit sil yn alle gefallen nei 1760 makke wêze : de âldste dochter fan Sytj Wouters is yn 1749 berne. Mar ik kin gjin reedlike terminus ante quem gewaerwurde: de jongste, my bikende, dochter fan Sytj Wouters is berne yn 1762, en ik wit net, hwannear't Heye Tietes stoarn is. It lêste dat ik oer him foun ha, is de doop fan syn soan Hans 17 desimber 1756.

Likemin krije wy wissichheit oer de skriuwers fan de stikken. Op gesach fan ús hânskriften meije wy oannimme, dat de nûmers 2 en 3 fan Sied Heyes binne. Oft de oare beide fersen ek oan him taskreaun wurde moatte? It soe wêze kinne, foaral hwat nr. 4 oangiet ("uus Heie" pleitet der yn elk gefal net tsjin; as dat Sied Heyes syn soan is, dan soe it stik fan 1732 of letter wêze moatte). Hjir bijowe wy ús lykwols folslein op it mêd fan de spekulaties, en it liket my de baes ta om ynearsten net al to folle better en mear witte to wollen as ús hânskriften.

Wol wis is, dat it Jornaal wakker húsriem west hawwe moat. Der binne ús nou trije ôfskriften fan bikend, elk fan ongelikenze langte. It stik moat gauris fan hân ta hân gien en oerskreaun wêze.

Tony Feitsma.